

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

**A study to factors influence on people's solid waste management in U-Thong
administrative organization area, Suphanburi province**

พงศ์ธร แสงชูต¹, วิชาน บุญคำ¹, สิริกัญญา ฤทธิไพล², นรินทร์ คงฤทธิ³,
หฤษฎ์สถักษณ์ วิริยะ³, ประพัฒน์ เป็นตามวา⁴ และณัฐพงษ์ เอียดเต็ม^{5*}

¹สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ตำบลสระลงเรือ
อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี 71170

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

³สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

⁴สำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

⁵ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900

E-mail: natthapong.i@hotmail.com

**Phongthon Saengchut¹, Wichan Boonkham¹, Sirikanya Ridthplake², Nirun Kongritti³,
Haritsalak Viriya³, Prapat Pentamwa⁴ and Nattapong Iadtem^{5*}**

¹Field of Public Health, Faculty of Medicine, Western University, Sara-ao Sub-district
Huai Krachao District, Kanchanaburi 71170

²Faculty of Nursing, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nai Mueang Sub-district, Mueang
District, Nakhon Ratchasima 30000

³Field of Environmental Science, Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nai Mueang Sub-district, Mueang District, Nakhon Ratchasima 30000

⁴Institute of Public Health, Suranaree University of Technology, Muang Nakhon Ratchasima District, Nakhon
Ratchasima 30000

⁵Center of Research and Academic Services, Faculty of Environment, Kasetsart University,
Ladyao, Chatuchuk Bangkok 10900

E-mail: natthapong.i@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่ม จำนวน 3 เขต จำนวน 1,851 ตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธี Stepwise multiple regression method ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยสามารถอธิบายตามวิธีการจัดการขยะมูลฝอย 4 วิธี คือ (1) การจัดการขยะมูลฝอยจากการดำเนินการของหน่วยงานในพื้นที่ พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเรื่องวิธีการแยกขยะมูลฝอยมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด ซึ่งมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะ มูลฝอยของประชาชนถึงร้อยละ 29 (2) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบมีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร้อยละ 10.70 (3) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการขายมีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมากที่สุด ซึ่งมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร้อยละ 0.70 และ (4) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้งมีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด ซึ่งมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร้อยละ 6.20 เห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแปรผันตามวิธีการจัดการขยะมูลฝอย

คำสำคัญ: การจัดการขยะมูลฝอย; ขยะมูลฝอยชุมชน; การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

The study of the influence of personal factors and attitude factors on how they manage their solid waste in the U-Thong administrative organization area, Suphanburi province, can help people manage their garbage more effectively by utilizing these elements as a guide. Data was gathered utilizing a questionnaire, random sampling, 3 zones, and a total of 1851 samples. Stepwise multiple regression was used for the statistical analysis. The following four solid waste management strategies can be used to describe the factors influencing solid waste management: (1) Solid waste management resulting from local government operations The attitudes about waste separation techniques that were determined to have the largest impact on solid waste management. Waste management has changed by 29%. (2) The landfill method of solid waste management had the greatest influence on personal factors in terms of average monthly income. Waste management has changed by 10.70%. (3) The sales method of solid waste management had the greatest influence on the personal factor of age. Waste management has changed by 0.70 and (4) solid waste management by disposal method had the greatest influence on personal factors on average monthly income. Waste management has changed by 6.20 percent of

people's waste. It can be seen that the factors influencing the solid waste management styles of people vary according to the solid waste management method.

Keywords: Solid waste management; Community solid waste; Participation of people

1. บทนำ

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การบริโภค รวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละปีส่งผลให้สถานการณ์ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นและเกินขีดความสามารถในการกำจัด [1-2] จึงกลายเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่หลายฝ่ายต่างแสดงความเป็นกังวล ซึ่งปัญหาขยะมูลฝอยได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระแห่งชาติในปี พ.ศ. 2557 แต่ปริมาณขยะมูลฝอยยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง [3] โดยรายงานของกรมควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2564 เปิดเผยถึงสถานการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนในแต่ละปีเกิดขึ้นประมาณ 24.98 ล้านตัน โดยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 7.89 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 32 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 9.28 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 37 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง 7.81 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 31 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด และยังคงมีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างมากถึง 7.45 ล้านตัน [4] สำหรับจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 691 ตัน/วัน แบ่งเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 278.6 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 40 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 64 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง 348 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 50 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด และปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง 46,276 ตัน/วัน [5] โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและถูกนำมากำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ด้วยวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบเทกองกลางแจ้ง หรือ "Open Dump" ซึ่งเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชุมชนเมืองไปจนถึงชุมชนชนบท [6] ซึ่งพบว่าการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางหรือการจัดการที่แหล่งกำเนิดถือเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย เนื่องจากประชาชนยังไม่มี การคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย และขาดความต่อเนื่องในการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย [7-8] รวมถึงการจัดการขยะมูลฝอยกลางทางและปลายทางเกี่ยวกับการจัดเก็บและการกำจัด โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บางแห่งยังมีระบบการเก็บรวบรวมที่ไม่ดี ไม่มีพื้นที่รองรับขยะมูลฝอย ขาดบุคลากรและรถขนเก็บขนขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ [9] จึงทำให้การจัดการขยะมูลฝอยขาดประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

การจัดการขยะมูลฝอยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการลดปริมาณขยะมูลฝอยนั้นขึ้นกับหลายมิติ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ศึกษาในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีระดับการ

จัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระดับครัวเรือน ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมากในรูปแบบสังคมเมือง และชนบท ขนาดและภูมิประเทศ จำนวนประชากรและช่วงอายุประชากร ความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์ มลพิษและสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่การจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความยั่งยืนและปรับตัวได้ นั่นคือองค์ประกอบของปัจจัยความสำเร็จของการจัดการขยะมูลฝอยที่หน่วยงานของแต่ละพื้นที่ใช้ในการตัดสินใจบริหารจัดการทั้งระบบ หรืออาจจะเป็นแค่ส่วนใดส่วนหนึ่งนั้นจะเป็นหนึ่งในการตัดสินใจความสำเร็จ

การดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนนั้น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน โดยมีการออกแบบทางที่สำคัญ เช่น นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ สมรรถนะองค์กร การผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้การจัดการขยะมูลฝอยยังไม่ประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยการใช้แบบสอบถามสำหรับการสำรวจข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยการใช้แบบสอบถามสำหรับการสำรวจข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 01 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) หมายเลขใบรับรอง COE 65.0110-005

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย 6 ชนิดข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน และส่วนที่ 2 ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 3 เรื่อง ได้แก่ ทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอย ประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาในการจัดเก็บหรือจัดการ และอุปสรรคในการแยกขยะมูลฝอย

การคัดเลือกข้อมูลใช้เขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 3 เขต โดยจะไม่ระบุชื่อเขตการปกครองสำหรับการวิเคราะห์และการอภิปรายผลแต่จำนวนที่นำมาใช้การการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ ซึ่งจำนวนประชากรทั้ง 3 เขต รวมทั้งสิ้น 10,632 คน พิจารณาร้อยละ 15 ของการสำรวจและนำข้อมูลมาใช้รวม 1,851 ตัวอย่าง ทั้งนี้จำนวนตัวอย่างดังกล่าวเมื่อนำไปใช้วิเคราะห์จะรวมถึงค่า Missing error ไปด้วย

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ จะใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ 2 ประเภท ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาสำหรับอธิบายข้อมูลของส่วนบุคคลประชากรในพื้นที่ศึกษา ข้อมูลทัศนคติที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยความถี่ และจำนวนร้อยละ สำหรับการศึกษานี้ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนใช้สถิติเชิงอนุมาน ด้วยวิธี Stepwise multiple regression method ที่ระดับนัยสำคัญ 0.050 (p-value < 0.050) โดยพิจารณา ค่า Standardized Coefficients (β) ในการบ่งชี้อิทธิพลระหว่างปัจจัย และค่า Adjusted R² ในการบ่งชี้ร้อยละการเปลี่ยนแปลงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนจากปัจจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเชิงพื้นที่ด้วยสถิติพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.90 มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 26.60 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 26.50 มีอาชีพค้าขายร้อยละ 36.80 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 31.30 ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนมากกว่า 11 ปี ร้อยละ 78.50 สำหรับผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอยและนำไปปฏิบัติ ร้อยละ 67.90 โดยมีประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาในการจัดเก็บหรือจัดการมากที่สุดคือ ขยะพิษ ร้อยละ 38.10 รองลงมาคือ มูลสัตว์ และเศษอาหาร ร้อยละ 27.80 และ 17.40 และอุปสรรคในการแยกขยะมูลฝอยคือ มีความยุ่งยากและสกปรกร้อยละ 41.49 รองลงมาคือ ไม่รู้วิธีการแยกขยะมูลฝอยร้อยละ 24.86 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยของประชาชนในพื้นที่ (n = 1,851)

ประเภทของปัจจัย	ชนิดของปัจจัย	ความถี่	ร้อยละ
1. ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	ชาย	702	39.10
	หญิง	1093	60.90
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	14	0.80
	21 - 30 ปี	184	10.30
	31 - 40 ปี	343	19.10

พงศ์ธร แสงชุตติ และคณะ / วารสารวิชาการปฐมวัน ปีที่ 12 ฉบับที่ 35 กันยายน-ธันวาคม 2565

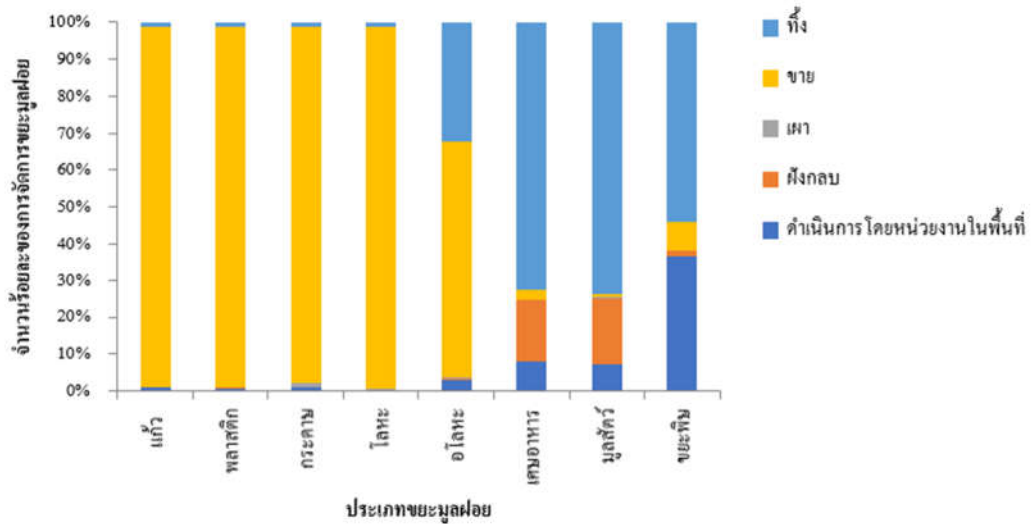
ประเภทของปัจจัย	ชนิดของปัจจัย	ความถี่	ร้อยละ
	41 - 50 ปี	478	26.60
	51 - 60 ปี	417	23.20
	60 ปีขึ้นไป	359	20
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	92	5.10
	ประถมศึกษาตอนต้น	222	12.40
	ประถมศึกษาตอนปลาย	351	19.60
	มัธยมศึกษาตอนต้น	269	15.10
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	473	26.50
	ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	378	21.20
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.10
อาชีพ	ว่างงาน	246	13.70
	รับจ้าง	442	24.70
	ค้าขาย	659	36.80
	พนักงานบริษัท	149	8.30
	ธุรกิจส่วนตัว	229	12.80
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57	3.20
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	8	0.40
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 5,000 บาท	389	22.50
	5,001-10,000 บาท	541	31.30
	10,001-20,000 บาท	411	23.80
	20,001-30,000 บาท	310	17.90
	30,001-40,000 บาท	64	3.70
	มากกว่า 40,000 บาท	13	0.80
ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน	ต่ำกว่า 1 ปี	21	1.20
	1-5 ปี	107	6
	6-10 ปี	258	14.40
	มากกว่า 11 ปี	1409	78.50
2. ทิศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย			
ทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอย	ทราบและนำไปปฏิบัติ	1218	67.90
	ทราบแต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติ	496	27.60
	ไม่ทราบ	80	4.50
ประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาในการจัดเก็บหรือจัดการ	แก้ว	47	2.70
	พลาสติก	156	8.80

ประเภทของปัจจัย	ชนิดของปัจจัย	ความถี่	ร้อยละ
	กระดาษ	21	1.20
	โลหะ	21	1.20
	อโลหะ	49	2.80
	เศษอาหาร	307	17.40
	มูลสัตว์	491	27.80
	ขยะพิษ	672	38.10
อุปสรรคในการแยกขยะมูลฝอย	จู้จี้มีจำนวนน้อย	432	24.52
	ไม่รู้วิธีการแยกขยะมูลฝอย	438	24.86
	ยุ่งยากและสกปรก	731	41.49
	ไม่เห็นมูลค่า	161	9.14

ผลการวิเคราะห์การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยโดยการดำเนินการของหน่วยงานในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นขยะพิษร้อยละ 36.70 รองลงมาคือ เศษอาหารร้อยละ 7.90 การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทมูลสัตว์ร้อยละ 18.10 รองลงมาคือ เศษอาหารร้อยละ 16.60 การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผาส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทกระดาษร้อยละ 1.30 การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการขายส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทโลหะร้อยละ 98.20 รองลงมาคือ แก้ว พลาสติก กระดาษร้อยละ 98.00, 97.70 และ 96.60 ตามลำดับ และการจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้งส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทมูลสัตว์ร้อยละ 73.60 รองลงมาคือ เศษอาหารและขยะพิษร้อยละ 72.60 และ 54.10 ตามลำดับดังแสดงในตารางที่ 2 และแสดงในรูปที่ 1

ตารางที่ 2 การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่

ประเภทขยะ มูลฝอย	การจัดการขยะมูลฝอย									
	ดำเนินการโดย หน่วยงานในพื้นที่		ฝังกลบ		เผา		ขาย		ทิ้ง	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
แก้ว	15	0.80	2	0.10	1	0.10	1766	98	18	1
พลาสติก	12	0.70	5	0.30	1	0.10	1764	97.70	23	1.30
กระดาษ	15	0.80	2	0.10	24	1.30	1744	96.60	18	1
โลหะ	8	0.40	-	-	1	0.10	1770	98.20	24	1.30
อโลหะ	50	2.80	10	0.60	3	0.20	1156	64.10	585	32.40
เศษอาหาร	142	7.90	300	16.60	3	0.20	49	2.70	1308	72.60
มูลสัตว์	127	7.10	325	18.10	3	0.20	18	1.0	1322	73.60
ขยะพิษ	659	36.70	28	1.60	2	0.10	136	7.60	973	54.10

รูปที่ 1 สัดส่วนการจัดการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่

4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุ้มทอน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้วย 6 ชนิดข้อมูล และปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยด้านทัศนคติ 3 ชนิดข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 3 โดยการศึกษาได้มีการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติทั้งหมด 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการหาความสัมพันธ์ (r) ระหว่างทั้ง 2 ปัจจัยกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยใช้สถิติ Pearson Correlation และ 2) ขั้นตอนการบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยใช้สถิติ Stepwise Multiple Regression Method

สำหรับการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยด้านทัศนคติกับ 5 วิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า ทั้ง 2 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับทั้ง 5 วิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ซึ่งค่าความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ทางสถิติพบทั้งค่าความสัมพันธ์ที่มีผลทิศทางบวกและผลทิศทางลบ โดยความสัมพันธ์ในทิศทางบวกบ่งชี้ถึงปัจจัยและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ขณะที่ความสัมพันธ์ในทิศทางลบบ่งชี้ถึงปัจจัยและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้ค่าความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นมากเมื่อ r จากการวิเคราะห์มีค่ามากกว่า 0.60 ขึ้นไป [10] ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิธีการจัดการขยะมูลฝอย

ประเภทของปัจจัย	ชนิดของปัจจัย	การจัดการขยะมูลฝอย									
		ดำเนินการโดยหน่วยงาน		ฝังกลบ		เผา		ขาย		ทิ้ง	
		r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.
1. ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศ	0.055*	0.018	-0.023	0.331	0.009	0.709	0.001	0.966	0.002	0.942
	อายุ	0.261**	0.000	-0.105**	0.000	0.087**	0.000	0.057*	0.014	-0.078**	0.001
	ระดับการศึกษา	-0.096**	0.000	-0.078**	0.001	0.007	0.763	-0.026	0.258	-0.074**	0.001
	อาชีพ	-0.142**	0.000	0.010	0.663	-0.100**	0.000	-0.006	0.788	-0.006	0.813
	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	-0.432**	0.000	0.186**	0.000	-0.042	0.075	-0.023	0.326	0.131**	0.000
	ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน	0.009	0.699	-0.062**	0.009	0.027	0.257	0.009	0.699	0.031	0.191
2. ทักษะคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	ทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอย	0.306**	0.000	-0.025	0.288	-0.015	0.521	0.039	0.093	-0.033	0.163
	ประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาในการจัดเก็บหรือจัดการ	-0.274**	0.000	0.172**	0.000	-0.018	0.455	-0.032	0.169	0.145**	0.000
	อุปสรรคในการแยกขยะมูลฝอย	-0.152**	0.000	0.121**	0.000	-0.082**	0.000	-0.047*	0.047	0.102**	0.000

หมายเหตุ: *ความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

** ความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การสร้างแบบจำลองโดยใช้เครื่องมือทางสถิติสำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุ้มทอง ด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Method) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.050 (p-value < 0.050) ซึ่งข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์แบบจำลองประกอบด้วย 1) การจัดการขยะมูลฝอย 5 วิธี 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย 2 ปัจจัย ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า สามารถสร้างแบบจำลองได้ 4 รูปแบบ จาก 5 วิธีการจัดการขยะมูลฝอย โดยทั้ง 2 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่ดำเนินการโดยหน่วยงานในพื้นที่มากที่สุด ($R^2 = 0.290$) รองลงมาคือ การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบ ($R^2 = 0.107$) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้ง ($R^2 = 0.062$) และการจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการขาย ($R^2 = 0.007$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แบบจำลองทางสถิติบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิธีการจัดการขยะมูลฝอย

ประเภทของปัจจัย	ชนิดของปัจจัย	แบบจำลองของวิธีการจัดการขยะมูลฝอย (Standardized coefficients, β)				
		ดำเนินการโดย หน่วยงาน	ฝังกลบ	เผา	ขาย	ทิ้ง
1. ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศ	-	-	-	-	-
	อายุ	0.151	-0.109	-	0.089	-0.091
	ระดับการศึกษา	0.165	-0.271	-	-	-0.209
	อาชีพ	-	-	-	-	-
	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	-0.369	0.232	-	-	0.162
	ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน	-	-0.060	-	-0.051	-
2. ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	ทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอย	0.212	0.063	-	-	-
	ประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาในการจัดเก็บหรือจัดการ	-0.077	0.144	-	-	0.115
	อุปสรรคในการแยกขยะมูลฝอย	-0.074	-	-	-	-
R		0.541	0.333	-	0.092	0.254
R ²		0.292	0.111	-	0.009	0.065
Adjusted R ²		0.290	0.107	-	0.007	0.062
Std. error		1.5982	1.3595	-	0.2086	1.3912
F		112.321	33.802	-	7.039	28.334
Sig.		0.000	0.000	-	0.001	0.000

จากตารางที่ 4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลองทางสถิติมีจำนวน 2 ปัจจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิธีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญ โดยวิธีการจัดการขยะมูลฝอยจากการดำเนินการของหน่วยงานในพื้นที่ พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เรื่องทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอยมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด ($\beta = 0.212$) รองลงมาคือ ปัจจัยส่วนบุคคลชนิดระดับการศึกษา ($\beta = 0.165$) ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนถึงร้อยละ 29 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบมีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด ($\beta = 0.232$) รองลงมาคือ ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เรื่องประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาต่อการจัดการ ($\beta = 0.144$) ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร้อยละ 10.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการขายมีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมากที่สุด ($\beta = 0.089$) ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร้อยละ 0.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้งมีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด ($\beta = 0.162$) รองลงมาคือ ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เรื่องประเภทขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาต่อการจัดการ ($\beta = 0.115$) ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนร้อยละ 6.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์สถิติเปรียบเทียบสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปร ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุ้มทองในการจัดการขยะมูลฝอย โดยสามารถอธิบายตามวิธีการจัดการขยะมูลฝอย 4 วิธี ได้แก่

วิธีที่ 1 การดำเนินการโดยหน่วยงาน พบว่า ทักษะคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เรื่องทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอย ($\beta = 0.212$) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ($\beta = -0.369$) มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ ประชาชนทราบวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อยมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยการดำเนินการของหน่วยงานมากขึ้น และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยการดำเนินการของหน่วยงานน้อยลง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ทำให้ไม่สามารถให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนได้ เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในชุมชน [11] จึงทำให้ อปท. มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการลดปริมาณขยะมูลฝอยหรือเป็นการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสร้างมูลค่าขยะมูลฝอยให้เป็นรายได้เสริมแก่ประชาชน การอบรมให้ความรู้และส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง ลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งต้นทาง มุ่งเน้นการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือน โดยส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยมาเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูป ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องเข้าสู่ระบบกำจัดลดลงภายใต้หลัก 3R (1) ลดการใช้ (Reduce) (2) การใช้ซ้ำ (Reuse) และ (3) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญทั้งการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และมีระบบการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะรูปแบบ 3R ของประชาชนในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคัดแยกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาการใช้ซ้ำมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด [12] สอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและความสมัครใจในการมีส่วนร่วมด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากองค์การด้านบุคลากร มีผลและสามารถร่วมพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 52.6 ($R^2 = 0.526$, $p\text{-value} < 0.001$) [13] และสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมของประชาชน และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ = 0.369 ซึ่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีค่า β เท่ากับ 0.418 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่า β เท่ากับ 0.281 และ

ทัศนคติต่อการจัดการขยะ มีค่า β เท่ากับ 0.185 [14] ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้ง 2 ปัจจัยทางบวกและทางลบ มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยการดำเนินการของหน่วยงาน

วิธีที่ 2 การฝังกลบ และวิธีที่ 4 การทิ้ง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลชนิตรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ($\beta = 0.232$ และ $\beta = 0.162$ ตามลำดับ) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลชนิระดับการศึกษา ($\beta = -0.271$ และ $\beta = -0.209$ ตามลำดับ) มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่น้อยลงมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบและการทิ้งมากขึ้น และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบและการทิ้งน้อยลง เนื่องจากประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนและระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและบริเวณชุมชนสามารถปฏิบัติได้ รวมถึงการจัดการขยะในครัวเรือนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทาง อปท. จัดขึ้น เช่น การรณรงค์คัดแยกขยะมูลฝอยหรือการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย เป็นต้น อีกทั้งการจัดเก็บขยะมูลฝอยของทาง อปท. มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ทำให้บางครัวเรือนไม่สมัครใจให้ทาง อปท. เข้ามาจัดเก็บ และเลือกจัดการขยะมูลฝอยเอง โดยประชาชนที่มีรายได้น้อยบางครัวเรือน อาจนำขยะมูลฝอยเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ เช่น ขยะอินทรีย์ นำไปทำปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ อาหารสัตว์ หรือการฝังกลบตามโคนต้นไม้และดิน เป็นต้น ส่วนขยะทั่วไป จะทิ้งบริเวณตามจุดวางถังขยะหน้าบ้าน การกองไว้ตามพื้นภายในบ้าน (เผาเอง) หรือตามจุดที่มีการวางถังขยะของชุมชน และขยะรีไซเคิลสามารถคัดแยก เพื่อนำไปขายตามจุดรับซื้อต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจากการศึกษาเปรียบเทียบการจำแนกเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และจากการศึกษาเปรียบเทียบของอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัย พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 [15] สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยและทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยและทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยโดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ได้ร้อยละ 53.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 [16] และสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ได้แก่ ปัจจัยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านรายได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (β) เท่ากับ 0.826 และ 0.006 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.619 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.384 [17]

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลทั้งทางบวกและทางลบมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบและการทิ้ง

วิธีที่ 3 การขาย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลชนิดอายุ ($\beta = 0.089$) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด ส่วนระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน ($\beta = -0.051$) มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ อายุที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยวิธีการขายมากขึ้น และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนที่เพิ่มขึ้น มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยวิธีการขายลดลง เนื่องจากประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชนในพื้นที่ยุคใหม่ และอาศัยอยู่มานาน ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ จึงมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมของทาง อปท. จัดขึ้น ซึ่งทาง อปท. ได้มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ระดับครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่แล้ว โดยเฉพาะขยะประเภทรีไซเคิล เช่น กระดาษ ขวดพลาสติก แก้ว เศษเหล็ก เป็นต้น คัดแยกเพื่อนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า หรือรถรับซื้อของเก่าที่มารับซื้อภายในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือน ซึ่งถือได้ว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางในระดับครัวเรือน และลดปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในพื้นที่ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เกือบทุกตัวที่ศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เช่น เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสาร แหล่งข้อมูลข่าวสาร ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นการที่จะดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้สมบูรณ์ควรตระหนักถึงตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทั้งหมด เพื่อให้ชุมชนปราศจากขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน [18] และสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการทิ้งขยะมูลฝอยลงในถังขยะทุกครั้งมากที่สุด รองลงมาคือ มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น เศษกระดาษ ขวดพลาสติก เศษเหล็ก แก้ว เป็นต้น เพื่อนำไปขายหรือนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำตะกร้าหรือกระเป๋าผ้าไปใส่ของเมื่อไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด ตามลำดับ [19] ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลทั้งทางบวกและทางลบมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการขาย

6. สรุปผลการวิจัย / ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าสถิติเปรียบเทียบสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือร่วมของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุทองในการจัดการขยะมูลฝอย โดยสามารถอธิบายตามวิธีการจัดการขยะมูลฝอย 4 วิธี คือ (1) วิธีการจัดการขยะมูลฝอยจากการดำเนินการของหน่วยงานในพื้นที่ พบว่า ทักษะคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เรื่องทราบวิธีการแยกขยะมูลฝอยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการจัดการขยะมูล

ฝอยของประชาชนน้อยที่สุด ซึ่งหากประชาชนทราบถึงวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อยจะส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยการดำเนินการของหน่วยงานมากขึ้น และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยการดำเนินการของหน่วยงานน้อยลง (2) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลชนิดรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด และปัจจัยส่วนบุคคลชนิดระดับการศึกษา มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยลงมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบมากขึ้น และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบน้อยลง (3) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการขาย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด และปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ อายุที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยวิธีการขายมากขึ้น และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนที่เพิ่มขึ้น มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยวิธีการขายลดลง และ (4) การจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้ง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลชนิดรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนมากที่สุด และปัจจัยส่วนบุคคลชนิดระดับการศึกษา มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยลงมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบมากขึ้น และระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนด้วยวิธีการฝังกลบน้อยลง โดยจากการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุ้มถ้อง เรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งจากครัวเรือนและชุมชน โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยที่ยั่งยืนจากหน่วยงานอื่นๆ การกระตุ้นและเสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ผู้นำชุมชน กลุ่มเครือข่ายในชุมชนต่างๆ หน่วยงานราชการมีส่วนร่วมในการจัดการและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย การกำหนดนโยบายและแผนงานการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนที่ชัดเจนและแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมประจำปีงบประมาณ 2564 จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

- [1] P. Saengchut, H. Viriya and N. Kongritti, "Applying of Economic Index Data for Municipal Solid Waste Quantity Prediction in Thailand," *Asia-Pacific Journal of Science and Technology*, Vol. 27, No. 5, 2022.
- [2] S. Lebersorger and P. Beigl, "Municipal solid waste generation in municipalities: Quantifying impacts of household structure, commercial waste and domestic fuel," *Waste management*, Vol. 31, No.9-10, 2011, pp. 1907-1915.
- [3] คณิต เรืองขจร, เฉลิมพงษ์จันทร์สุขา, วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ และ พีรพัฒน์ จันทร์ฉาย, "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดท่าเกษม ตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว," *Journal of Modern Learning Development*, ปีที่ 6 ฉบับที่ 5, 2564, หน้า 234-248.
- [4] ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ [Online], Available <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php> [17 พฤษภาคม 2565].
- [5] ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของจังหวัด [Online], Available <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php> [17 พฤษภาคม 2565].
- [6] ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ, "การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์," *รมยสาร*, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2, 2560, หน้า 273-282.
- [7] National Research Council of Thailand, "Research Strategy on Waste Management Issues in Community," Bangkok: National Research Council of Thailand, Thailand, 2012.
- [8] S. Tawongma and P. Samati, "Solid Waste Management of Karen Hilltribe Communities in the Village Area for Security and Border Guard Villages Chiangmai," *Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Journal*, Vol. 12, No. 1, 2020, pp. 268-76.
- [9] S. Pahasing and S. Polpuk, "Administration of Solid Waste Collection of the Nongnae Subdistrict Administrative Organization in Phanom Sarakram District of Chachoengsao Province," *EAU Heritage Journal Social Science and Humanity*, Vol. 4, No. 1, 2018, pp. 132-142.
- [10] บุญศรี พรหมมาพันธุ์, "เทคนิคการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการใช้สหสัมพันธ์และการถดถอยในการวิจัย," *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, ปีที่ 11, ฉบับที่ 1, 2561.
- [11] สันชัย พรหมสิทธิ์, "การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, 2562, หน้า 67-81.

- [12] สุรศักดิ์ โตประสิทธิ์, “ความสัมพันธ์ของความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในรูปแบบ 3R ที่ส่งผลต่อความเต็มใจที่จะแบกรับค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายของประชาชนในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาค่าธรรมเนียมการจัดการและค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์,” วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3, 2563, หน้า 46-64.
- [13] นพรพรรณ ชัยนาม และ ประจักษ์ บัวผัน, “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น,” วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา), ปีที่ 22 ฉบับที่ 2, 2565, หน้า 224-236.
- [14] วสันต์ ศรีโยธี, “รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ,” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร, 2563, หน้า 126-202.
- [15] นันทพร วิเสรัมย์ และราชนนทร์ นพณ์ฐวงศกร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร,” วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ 20 ฉบับที่ 2, 2563, หน้า 99-112.
- [16] เกวลี ไตรมิตรวิทยากุล, นิรันดร์ ชัยยวด และ อภิชาติ ใจอารีย์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม,” วารสารการเมืองการปกครอง, ปีที่ 11, ฉบับที่ 1, 2564, หน้า 100-117.
- [17] พีรพล ไทยทอง, “ปัจจัยที่มีผลต่อนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของเทศบาลตำบลศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย,” วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 10, ฉบับที่ 1, 2562, หน้า 81-90.
- [18] กัญจน์ณิชา สูดชาวี, นิรุวรรณ เทิร์นโบล์ และ ชีรศักดิ์ พาจันทร์, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด,” วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม, ปีที่ 16, ฉบับที่ 2, 2562, หน้า 13-22.
- [19] ศักดิ์ศรี สืบสิงห์, นิธินาถ อุดมสันต์ และ สุกิมล บุญพอก, “พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด,” มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด, 2563.